

Motion till riksdagen 2013/14:Ju23

av Maria Ferm m.fl. (MP)
med anledning av prop. 2013/14:110

En ny organisation för polisen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en separat myndighet för att utreda brottsmiss-tankar mot polisanställda och åklagare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en förbättrad insyn i styrningen av polisens verksamhet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad polisiär närvaro i människors vardag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en samlad uppföljning och utvärdering av om-organisationen av polisen och dess effekter.

Motivering

Polisens organisation har varit en aktuell fråga under lång tid. När nu förslaget kommer om skapandet av en sammanhållen myndighet, är detta välkommet och behövt. För länge har brister inom polisen kunnat förklaras med myndighetsgränser och olikartade sätt att arbeta på inom de olika myndigheterna. Det är dock nu viktigt att inte låta sig förblindas av omorganisationen i sig utan att lösa de substantiella utmaningar som finns inom polisorganisationen och som inte är anknutna till omorganisationen som sådan. Det handlar om behov av nya, moderna, rättssäkra och användarvänliga it-stöd, ett effektivt arbetsmiljöarbete samt åtgärder för att öka effektiviteten inom arbetet med att förebygga och utreda brott och att skapa en väl fungerande tillsynsorganisation. Det finns också behov av fler s.k. civilanställda inom polisen för att såväl avlasta polisutbildade som stödja ett mer effektivt resursutnyttjande. Detta är också frågor Miljöpartiet de gröna lyft fram i sina budgetförslag inom utgiftsområde 4. I den här motionen väjer vi dock att fokusera på några

Fel! Okänt namn på

frågor som är direkt anknutna till omorganisationen och hur denna kan göras bättre.

En närvarande polis

Vi anser att polisens närvaro i människornas vardag behöver utökas. Det handlar om att polisen genom ett långsiktigt förtroendebyggande lokalt arbete visar för människor att polisen finns där för dem, oavsett när brotten anmäls och oavsett av vem. I vissa polismyndigheter har det genomförts satsningar med närpolis eller skolpolis, eller särskilda kontor har skapats i delar av kommuner där viss brottslighet finns. Det har sedan visat sig att det i de delar av landet där en starkt lokalt förankrad polisiär verksamhet funnits, där har också brott kunnat utredas enklare och snabbare och tilltron till polisen har ökat. Särskilt viktigt är detta i de s.k. miljonprogramsområdena. Riksdagen bör därför som sin mening ge regeringen till känna vad som här anförts om ökad polisiär verksamhet i människors vardag.

I miljonprogramsområdena upplever såväl brottsoffer som förövare och boende oro och otrygghet, samtidigt som de har ett lågt förtroende för polisen och dess förmåga att lösa brott. Enligt Miklos rapport är det en återkommande uppfattning hos boende i miljonprogramsområdena att de poliser som betar sig tveksamt handlar rasistiskt. Av rapporten framgår att en fjärdedel av dem som utsatts för brott inte anmäler detta och att förtroendet för polisen är särskilt lågt bland unga män. Dessa uppgifter är allvarliga och visar på en allvarlig förtroendeklyfta mellan boende och en av de viktigaste delarna av staten – ordningsmakten. Om miljonprogramsbör inte känner förtroende för polisen, minskar sannolikheten att brott anmäls och att personer ställer upp och vittnar, och tipsen från allmänheten uteblir. Det leder också till en minskad upplevelse av trygghet och en förstärkt känsla av att vara lämnad utanför. En annan del av detta är framväxten av ett polishat. Det sprids nidsbilder av poliser och desinformeras på ett sätt som ytterligare förstärker känslan av otrygghet och utsatthet. Detta riskerar i sin tur på ett oacceptabelt sätt att öka motståndningar och locka olika individer till upplöpp. För att förbättra kommunikationen och förståelsen mellan polis och ungdomar har bl.a. Polisförbundet och Fryshuset ett gemensamt dialogprojekt. Vi vill att förbättrade möjligheter till fler sådana dialogprojekt i hela landet skapas. Vad som här anförts om ökad polisiär närvaro i människors vardag, bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

En särskild utredningsmyndighet för misstänkta brott av poliser och åklagare

Polisen är den av staten utsedda ordningsmakten med tillhörande våldsmonopol. Det innebär att polisen har ansvaret att använda sin ingripandemakt med lagboken som kompass. Rättsväsendet ska försäkra oss alla att rättvisa skipas. Utan allmänhetens förtroende kan inte rättsväsendets aktörer arbeta.

Miljöpartiet vill därför att när polis eller åklagare misstänks för brott ska en fristående myndighet inrättas för att utreda brottet. Den internutredningsverksamhet som i dag finns hos polis- och åklagarväsendet bör brytas ut till en självständig utredningsmyndighet.

År 2007 avförde den statliga utredningen Summa summarum (SOU 2007:5) frågan om en fristående myndighet som utreder polisen och åklagare vid brottsmisstanke, bl.a. eftersom den ansåg att nackdelarna inte övervägde vinsten med den förtroendevinst som rättsväsendet beräknas göra gentemot medborgarna. Argumenten som användes var bl.a. att en viss del av personalen måste komma från polisen eller Åklagarmyndigheten samt att det helt enkelt är för kostsamt med en ny myndighet på området. Även Polisorganisationskommittén gjorde i sitt betänkande En sammanhållen svensk polis (SOU 2012:13) bedömningen att en egen myndighet inte borde inrättas utan att den önskade självständigheten kunde erhållas genom andra åtgärder.

Miljöpartiet anser, liksom Sveriges advokatsamfund och Justitiekanslern m.fl. att allmänhetens förtroende för rättsväsendet väger tyngre och att de eventuella nackdelar som kan uppstå kan hanteras på ett fungerande sätt. Medborgarnas förtroende för rättsväsendet är stommen för rättsstaten; således bör Sverige införa en fristående myndighet som utreder polis och åklagare vid brottsmisstanke. Vad som här anförts om att inrätta en ny självständig utredningsmyndighet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

En förbättrad insyn

Genom omorganisationen skapas en enrådig myndighet med rikspolischefen som ensam ledare för den samlade verksamheten. Allmänhetens insyn kommer att ske på regional nivå genom olika insynsrådsliknande former. Detta är enligt Miljöpartiets mening inte tillräckligt och möter inte alla de utmaningar och behov som nu finns och som tidigare funnits inom såväl Rikspolisstyrelsens styrelse som i styrelserna för de lokala polismyndigheterna. I stället för att öka insynen i verksamheten och förbättra möjligheterna till dialog och insyn med allmänheten och dess företrädare, försämras dessa genom förslaget till ny organisation. Vi vill annorlunda och hade önskat att myndigheten redan från början planerats för ett ökat inflytande från företrädare för allmänheten i styrningen av verksamheten. Väl infört och utvecklat kan detta leda till att förtroendet för verksamheten stärks och att myndighetsledningen får möjligheter till värdefull avstämning i för myndigheten viktiga frågor. Denna möjlighet saknas nu. Vi vill mot den bakgrunden att former för förbättrad insyn i styrningen och ledningen av polisens verksamhet ska utvecklas. Detta kan ske genom åtgärder som vidtas direkt av den nya myndigheten och dess ledning men kan också ske genom uppdrag från regeringen och kan handla om att inrätta rådgivande funktioner till ledningen, att ha dialogmöten med företrädare från riksdagens partier, intresseorganisationer, näringslivet och offentliga myndigheter. Det räcker inte med de insynsmöjligheter som planerats. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

Behov av uppföljning och utvärdering

Den omorganisation som nu sker har förhoppningsvis många positiva effekter. Utvärderingar som Statskontoret har gjort (se bl.a. rapporterna Erfarenheter av enmyndigheter och När flera blir en – om nyttan med enmyndigheter) visar att de önskvärda effekterna i form av tydligare ledning och styrning, ökad flexibilitet i verksamheten, ett mer effektivt resursutnyttjande samt ökad rättssäkerhet och enhetlighet kan bli svåra att uppnå fullt ut, om inte en kontinuerlig uppföljning och utvärdering sker, främst från regeringens sida. Med tanke på omorganisationens stora konsekvenser för anställda och medborgare, är det rimligt att resultatet av utvärderingar och uppföljningar återrapporteras till riksdagen. Miljöpartiet de gröna anser mot denna bakgrund att regeringen bör tillse att det finns en tydlig uppföljning och utvärdering av hur reformen med ny polisorganisation införs och tillämpas och att resultatet av denna inom åtminstone tre år bör återrapporteras till riksdagen. Vad som här anförts om behovet av en samlad uppföljning och utvärdering av omorganisationen och dess effekter bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 2 april 2014

Maria Ferm (MP)

Agneta Börjesson (MP)

Mehmet Kaplan (MP)